



**Satversmes tiesa izbeidz tiesvedību lietā par normām, kas noteica pienākumu ievērot
bijušās PSRS būvnormatīvus**

Satversmes tiesa 2019. gada 18. aprīlī ir pieņēmusi lēmumu lietā Nr. 2018-13-03 “Par Ministru kabineta 1998. gada 21. aprīļa noteikumu Nr. 139 “Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 205- 97 “Mūra un stiegrota mūra konstrukciju projektēšanas normas”” 4. un 5. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 90. pantam”.

Apstrīdētās normas

Ministru kabineta 1998. gada 21. aprīļa noteikumu Nr. 139 “Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 205- 97 “Mūra un stiegrota mūra konstrukciju projektēšanas normas””¹ (turpmāk – Noteikumi Nr. 139) 4. punkts:

“Līdz Latvijas būvnormatīva LBN 004 “Slodzes un iedarbības. Projektēšanas pamatprincipi” apstiprināšanai slodžu un iedarbību lielumi, drošuma un slodžu kombināciju koeficienti jāpieņem atbilstoši SNI P 2.01.07-85 prasībām.”

Noteikumu Nr. 139 5. punkts:

“Līdz Latvijas būvnormatīva LBN 204 “Tērauda konstrukciju projektēšanas normas” apstiprināšanai metāla ieliekamo detaļu aprēķini jāveic saskaņā ar SNI P II 23-81* “Tērauda konstrukcijas. Projektēšanas normas”.”

Augstāka juridiska spēka norma

Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 90. pants: “Ikvienam ir tiesības zināt savas tiesības.”

Lietas fakti

Lieta ierosināta pēc pieteikuma, kuru iesniegusi persona, kurai citstarp saistībā ar apstrīdēto normu pārkāpumu anulēts būvprakses sertifikāts.

¹ Noteikumi ir zaudējuši spēku 2015. gada 1. jūnijā

Pieteikuma iesniedzējs norāda, ka bijušās PSRS būvnormatīvi, kuri saskaņā ar apstrīdētajām normām viņam bija jāievēro, nav izsludināti un pieejami normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā. Tādējādi, pieteikuma iesniedzēja ieskatā, apstrīdētās normas aizskar viņam Satversmes 90. pantā noteiktās pamattiesības zināt savas tiesības.

Tiesas secinājumi

Par tiesvedības izbeigšanu lietā, jo apstrīdētās normas ir zaudējušas spēku

Visupirms Satversmes tiesa izvērtēja jautājumu, vai tiesvedība lietā nebūtu izbeidzama, jo apstrīdētās normas ir zaudējušas spēku. Tiesa atzina: apstrīdētās normas spēka zaudēšana pati par sevi ne vienmēr ir pamats tiesvedības izbeigšanai. Ir jāņem vērā nepieciešamība aizsargāt personām Satversmē noteiktās pamattiesības. Izskatāmā lieta ir ierosināta pēc konstitucionālās sūdzības, un pieteikuma iesniedzējs ir lūdzis Satversmes tiesu atzīt apstrīdētās normas par spēkā neesošām attiecībā uz viņu no šo normu pieņemšanas brīža. Tādēļ nav pamata izbeigt tiesvedību atbilstoši Satversmes tiesas likuma 29. panta pirmās daļas 2. punktam. [10.–11.]

Par personas pamattiesību aizskārumu un tā rašanās brīdi

Tā kā tiesvedības turpināšana lietā varētu būt nepieciešama, lai nodrošinātu personas, iespējams, aizskarto pamattiesību aizsardzību, visupirms nepieciešams identificēt pieteikuma iesniedzēja pamattiesību aizskārumu un tā rašanās brīdi. Šos jautājumus ir vērtējusi kolēģija, lemjot par lietas ierosināšanu, tomēr šajā vērtējumā kolēģija ir ierobežota tās rīcībā esošo materiālu ziņā. Tāpēc Satversmes tiesa, izskatot lietu, atkārtoti vērtē personas tiesību aizskārumu un tā rašanās brīdi, ņemot vērā lietas sagatavošanas stadijā savāktos materiālus. [12.]

Satversmes tiesa norādīja, ka Satversmes 90. pants paredz personai subjektīvās publiskās tiesības tikt pienācīgi informētai par tās tiesībām un arī pienākumiem. Satversmes 90. pantā citstarp ietverti tiesību normu kvalitātes kritēriji, atbilstoši kuriem ikvienai tiesību normai jābūt pieejamai, kā arī pietiekami skaidrai un paredzamai. Personām jābūt saņēmušām adekvātas

norādes par konkrētajā gadījumā piemērojamiem tiesiskajiem noteikumiem. Tiesību normas pieejamība ir citstarp atkarīga no attiecīgā normatīvā akta, nozares, pie kuras tas pieder, kā arī no tā regulēto subjektu daudzuma un statusa. [12.1.]

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka ir aizskartas viņa pamattiesības, kas noteiktas Satversmes 90. pantā, jo no apstrīdētajām normām viņam esot izrietējis pienākums, izstrādājot būvkonstrukciju daļas projektu, ievērot SNIp prasības, taču minētās normas neesot pietiekami pieejamas un skaidras. Pieteikuma iesniedzējs konstitucionālajā sūdzībā par savu pamattiesību aizskārums brīdi uzskata brīdi, kad apstrīdētās normas tika piemērotas administratīvajā procesā par viņa būvprakses sertifikāta anulēšanu. Tomēr Satversmes tiesa norādīja, ka gadījums, kad tiesību norma tiek piemērota, ir tikai viens no gadījumiem, kuros tiesību norma var aizskart personas pamattiesības Satversmes tiesas likuma 19.² panta izpratnē. [12.2.]

Satversmes tiesa konstatēja, ka pieteikuma iesniedzējam, projektējot būvkonstrukciju daļu, bija jārīkojas atbilstoši apstrīdētajām normām un viņš minētajā brīdī ir apzinājies savu pienākumu īstenot gan apstrīdētās normas, gan arī SNIp, uz kuriem šīs normas atsaucās. [12.2.]

Satversmes tiesa uzsvēra, ka profesionāla darbība noteiktās nozarēs var būt saistīta ar paaugstinātu citu cilvēku drošības risku, tāpēc ir īpaši svarīgi, lai tajās nodarbinātie speciālisti pēc iespējas pilnīgāk pārzinātu savu pienākumu saturu un izturētos pret tiem ar atbilstošu rūpību. Personai, kurai sava profesionālā darbība jāveic atbilstoši apstrīdētajām normām, ir jārīkojas savlaicīgi, ja tā konstatē, ka šīs normas tai nav pieejamas. Līdz ar to Satversmes tiesa atzina: ja valsts ar apstrīdētajām normām ir uzlikusi personai imperatīvus pienākumus, tad personai Satversmes 90. pantā noteikto tiesību aizskārums šo normu pieejamības aspektā rodas tajā brīdī, kad tai jāīsteno apstrīdētajās normās noteiktie pienākumi. [12.2.]

Vispārējo tiesību aizsardzības līdzekļu izmantošana un pieteikuma iesniegšanas termiņš

Pieteikuma iesniedzējam nebija pieejami vispārējie tiesību aizsardzības līdzekļi, ar kuriem viņš varētu novērst savu Satversmes 90. pantā paredzēto pamattiesību aizskārums apstrīdēto normu

pieejamības aspektā. Tāpēc atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtajai daļai viņam bija tiesības iesniegt konstitucionālo sūdzību sešu mēnešu laikā no brīža, kad viņš apzinājās, ka būvkonstrukciju daļas projektēšanas laikā viņam ir obligāts pienākums īstenot normas, kuras viņam neesot bijušas pieejamas. [12.3.]

Pieteikuma iesniedzējs būvkonstrukciju daļas projektu, kurā viņam bija pienākums īstenot apstrīdētās normas, bija izstrādājis līdz 2010. gada 7. jūnijam, ko apliecina pieteikuma iesniedzēja sagatavotais būvkonstrukciju daļas projekta paskaidrojuma raksts. Taču Satversmes tiesā viņš vērsās 2018. gada 21. jūnijā. Līdz ar to Satversmes tiesa secināja, ka pieteikuma iesniedzējs nav ievērojis Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtajā daļā noteikto konstitucionālās sūdzības iesniegšanas termiņu. [12.3.]

Satversmes tiesa nolēma:

izbeigt tiesvedību lietā Nr. 2018-13-03 “Par Ministru kabineta 1998. gada 21. aprīļa noteikumu Nr. 139 “Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 205-97 “Mūra un stiegrota mūra konstrukciju projektēšanas normas”” 4. un 5. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 90. pantam”.

Lēmums nav pārsūdzams.

Lēmuma teksts ir pieejams Satversmes tiesas mājaslapā:
http://www.satv.tiesa.gov.lv/web/viewer.html?file=/wp-content/uploads/2018/07/2018-13-03_Lemums_izbeig%C5%A1ana.pdf#search=

Relīze sagatavota ar mērķi veicināt izpratni par Satversmes tiesā izskatāmajām lietām. Tā nav uzskatāma par nolēmuma daļu un nav saistoša Satversmes tiesai. Spriedumi, lēmumi un cita informācija par Satversmes tiesu atrodama tiesas mājaslapā www.satv.tiesa.gov.lv.

Ketija Strazda

Satversmes tiesas priekšsēdētāja palīdze

Ketija.Strazda@satv.tiesa.gov.lv

67830749, 26200580